

Dokumenteerimine

- Info dokumenteerimine igapäevaseks tööks
- Fikseerida seisund enne ja peale puhastamist
- Tekib aja- ehk elulugu
- Võimalus mõista toimuvaid muutusi ka hiljem
- “haiguslugu”

Seisundikirjeldus/raport

- Oluline alus hindamaks muutusi
- Vastuvõtul või objekti näitusele viimisel

- Fotod, joonistused abimaterjalina
- Lihtsus, täielikkus

Vormi osad (1):

- ainunumber, nimi, pealkiri, looja (kui võimalik);
- mõõtmed, kaal (oluline raskete objektide puhul);
- seisundi hinne (0-10);
- väärtus kogus/ainulaadus;
- materjal(id);
- konstruktsioon (kui võimalik);
- seisund (vabatekstina või *check list*'ina).

Vormi osad (2):

- pildista ja mõõda üle vigastuse asukoht;
- kirjelda;
- märkida hindaja;
- aeg;
- hetkel koht;
- koht hoidlas.

Vormi osad (3):

- soovitused hoidmiseks, näitusele panekuks, transpordiks;
- fotod;
- varasemad töötused;
- põhjus raporti koostamiseks;
- vajalikud toimingud ja kes tellis;
- ettepanekud töötuseks;
- tehtud tööde kirjeldus.

Hindamine

- Aega u 15-30 minutit objektile
- Vajalik tööpind - pehmenstatud, puhas, hästi valgustatud
- Töövahendid

Hindamistegevus:

- Vaata üle käsitsemisjuhised
- Valmista ette laud
- Transpordi objekt
- Vaata objekt üle, kontrolli kahjustusi
- Märki üles vigastused
- Mõõda kahjustused
- Tee seisundist kokkuvõte
- Uued juhised käsitsemiseks (raporti algusse)

Raportite säilimine

- Vormistada nii, et oleks tagatud pikaajaline säilimine.
- Koondada toimikuteks.
- Sisestada andmebaasi info töötluks.
- Säilitada vana info, uus lisada (mitte üle kirjutada).

Puhastamise dokumenteerimine:

Puhastamine on konserveerimistoiming.

- Põhjus!
- Mida, millega ja kuidas eemaldati.
- Tähelepanekud.
- Võtta näidis eemaldatud mustusest (nii koheseks kui hilisemaks analüüsiks).

Näituse seisundikirjeldus:

- Tolmu kogunemise kiirus.
- Millised kohad enamäärdunud?
- Keskkonnamõjud.
- Külastajate tekitatud kahju.
- Vitriinide kaitsevõime.
- Tehtud koristustoimingud (+ vahendid).

Fotografeerimine, joonised

- 1 foto ütleb rohkem kui 1000 sõna.
- Digitaalselt. Väljatrükki kasutada märkmete tegemiseks.
- Mitmest küljest, toimingute vahepeal jne.

Puhastamine (1)

- Miks üldse puhastada?
- Kuidas on objektile kõige ohutum/vähem kahjustavam?
- Oskus peatuda, vaadata, hinnata ja tegutseda ettevaatlikult.
- Alustada hetkeseisu määramisest.

Puhastamine (2)

- Teha, kui see on absoluutselt vajalik objekti või inimese tervisele.
- Pidada meeles, et puhastamine võib tekitada pöördumatuid kahjustusi, info kadu.
- Meetodid muutuvad – hoida end kursis.

Arusaamine ohtudest:

- Niiskus, vesi – värvide lahustumine, paisumine, rooste, setted jne.
- Kuivpuhastus – kriimustamine, takerdumine (pinnud), eralduvad objekti osad jne.
- Töid teha ettevaatlikult, läbimõeldult!

Tolmu eemaldamine:

- Tolmulapp on hea kui tõmbab tolmu enda külge.
- Niisutamiseks pihustada vett ainult lapile, mitte objektile.
- Tolm on abrasiivne – mitte hõõruda!

- Tolmuharjaga teha raskesti juurdepääsetavatest kohtadest.
- Vältida takerdumist!

-
- Pintsliga tõsta-keerutada tolm üles tolmuimeja suunas.
 - Mitte nühkida!

Tolmuimejad ja võrgud

- Puhastada läbi võrgu (nailon või klaaskiust).
- Servad teipida (ekraanil) või kinnitada võrk otsikule
- Pintsliga pühkida tolmuimeja otsiku suunas.

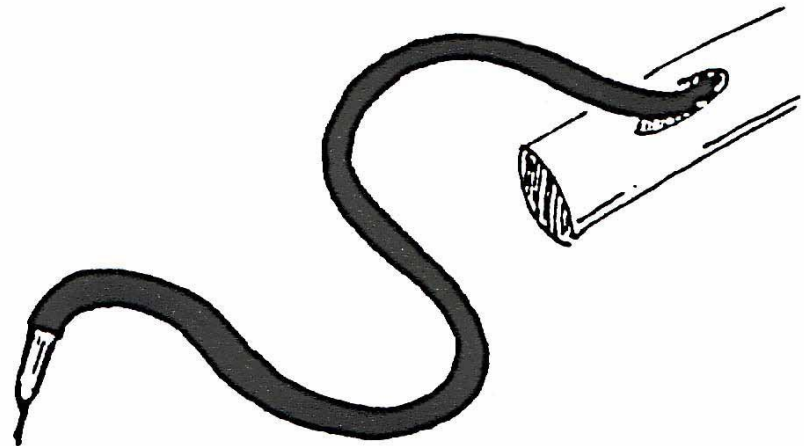
Tõmbetugevuse vähendamiseks

- Reostaat
- Pikkade harjastega otsik
- Avad toru tugevamast materjalist otsal
(sulgeda vastavalt vajadusele)

Mikropuhastus (1):

- Spetsiaalsed mikropuhastustolmuimejad
- Teha otsikud ise
- Hoiduda mootori ülekuumutamisest!!

Mikropuhastus (2):

Mida teha ja mida mitte:

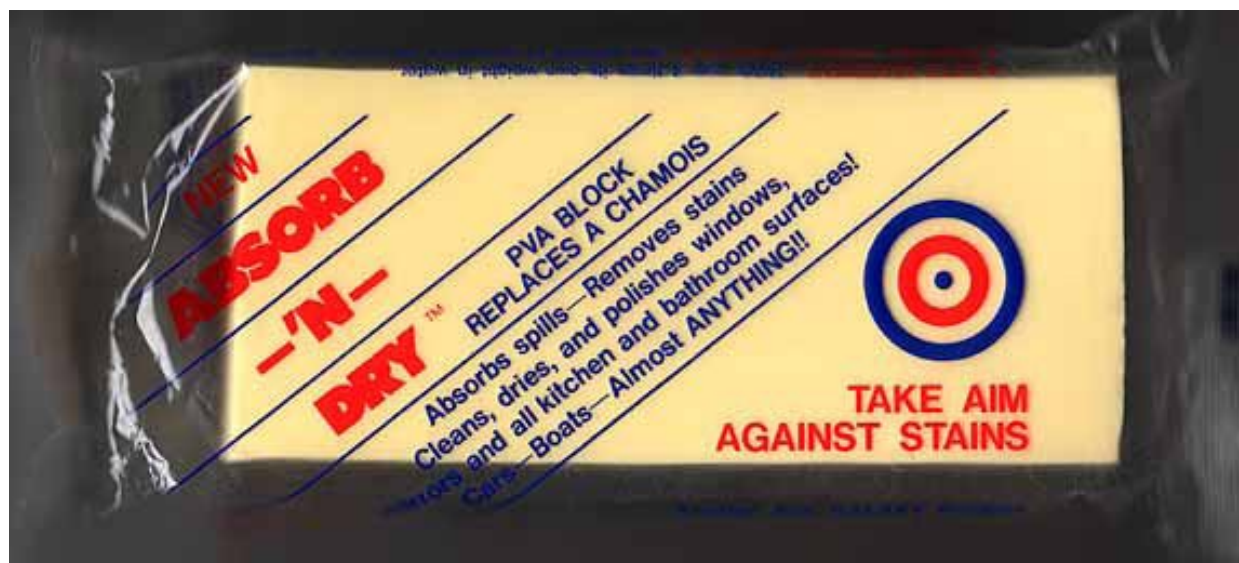
- Alati puhastada, pesta otsikud.
- Puhastada võimalusel filtrid, vahetada.
- Ühekordselt kasutatavad kotid visata õues olevasse prügikasti, mitte jätta majja.
- Korduvkasutatavad kotid peale pesemist ja kuivatamist külmutada.

Kustutuskummid, -käsnaad, *Groomstick*

- Abradeerivad – testida.
- Tolmule ja tahmale.
- *Crepe* tüüpi kustukumm ka teibiliimijälgedele.
- Ei tohi jätta läikivat/tuhmi jälge – testida.
- Puru hoolikalt eemaldada.
- Mitte nühkida jõuga!

Niiskelt kasutatav käsna

- PVA ehk PVOH ainuke märjaks tehtav.
- Väänata liigne vesi välja.
- Ei tee objekti märjaks kuna hoiab niiskust hästi endas.
- Saadaval käsna ja lapina.
- Korduvkasutatav – pesta vee ja vähese seebiga.

Vatitikud

- Kergelt abrasiivne.
- Mustus koguda rullides üle pinna, mitte hõõrudes.
- Liigne niiskus kuivatada paberrätikul.
- Soovitav valmistada endal (vatt + puit- või bambustikk).

Meeldetuletus:

- Puhastada ära ainult lahtine tolm.
- Kinnitunud mustuse puhastamine on õigustatud ainult siis, kui on kindel selle päritolu ja sellega ei puhastata ära/hävitata objekti kasutuslugu.

Kokkusurutud õhu kasutamine (1):

- Suured objektid – luustikud, mööbel jne.
- Stabiilsed – kannatavad surveõhku.

puhumispirn

Kokkusurutud õhu kasutamine (2);

kompressor

Pintsetid

Nt koiliblika kookonite
korjamiseks

Objekti ümbruse koristamine:

- Tolmuimeja ots katta võrguga
- Hoida silma peal juhtmete ja vooliku liikumisel.
- Pleksiklaasi puhastada ainult niiskelt.
- Niisutada lappi pihustades objektist eemale.

Muuseumi kui terviku korrashoid

- Avalikud pinnad sh näituseruumid
- Mitteavalikud pinnad
- Muuseumi territoorium

- Konservatorid või koguhoidjad peaks hoidma silma peal kõigil toimingutel mis võivad mõjutada kollektsiooni seisundit.

(Töö)ruumid

- Vaadelda tervikuna
- Nn “hallid alad”. Kelle vastutusel?
- Selgitada piirid, õpetada hooldama.

“Roheline mõtlemine” – vähem keemiat!

Kaitsta ajaloolist mööblit, vaipu ka neid mis ei ole kollektsiooni osad.

Hoidlad

- Koristada regulaarselt.
- Koristustihedus sõltuvalt tolmu kogunemisest (testida)
- Ainult tolmuimejaga, kuid kõigilt pindadelt ja nurkadest.
- Vajadusel lisada koristuskordi (suurenenud laenutus, näitusele viimine).

Maja ümbrus

- Kõvakatteta tee, õu = rohkem mustust.
- Kas annab muuta?
 - Katta teed, õue pind.
 - Töödelda tolmuvaibaks.
- Kaitsta lisades porimatte ja –vaipu kõigi uste juurde.

Näituseruumid

- Analüüsida olukorda – teha märkmeid, fotosid.
- Koostada vajalike töövahendite nimekiri.
- Leppida kokku suurema tehnika kasutus, piirata ala (ohutus).
- Panna tööriistad valmis.
- Panna valmis proovide võtmise kotid.

Eksponeerimisalused, vitriinid, kapid

- Algul lahtine tolm, siis sõrmejäljed ümbristelt

Avatud dioraamid, taustad

- Väärtuslik on ka osamis ei ole museaal.
- Puhastamine tihti keerukas.
- Kahjustunud osade taastamine võimatu või kallis.

Vastuvõetavad objektid:

- Isoleeritud ruum
- Kahjuritõrje
- Objekt LÄBIB
puhastusala, selles
EI HOITA

Objekti puhastus

- Kirjeldamine, dokumenteerimine
- Tööde nimekiri, -vahendid, testimisvahendid
- Puhasta lahtine suurem tolm
- Puhasta kasutades kustutuskumme, käsnašid, *Groomsticki* ja PVA lappi

Metallid

- Kergesti kahjustatavad - piirduda tolmuimeja tööga.
- Mitte kasutada ammoniaaki, sissekastmisega puhastajaid.
- Poleerida minimaalselt.
- Hõbeda puhastamisel: vesi+marmorijahu, segu kuivades puhtaks pühkida.

Vasesegud, paatina

- Tihti lakitud, kunstlik paatina.
- Ei tohi poleerida.

Kaitsmine

- Puhtaid poleeritud pindasid.
- Mikrokristlane vaha nt “*Renaissance Wax*”
- Ei tohi sisalda silikooni.
- Pehme lapp ja pintsel.

Esemete pesemine

- Ülimalt harva kasutatav meetod
- Kahjustab kui:
 - Keraamikal on ühendatud detaile
 - Ei ole põletatud
 - Glasuur kahjustunud
 - Õmblustööl erinevad materjalid
- Eelistada kuivpuhastust

Toornahk ja nahk

- Piirduda lahtise tolmu eemaldamisega
- Ei tohiks õlitada
- Heas korras lõhedeta nahka võib vahatada.
- Lõhenenud nahka vahatada ei tohi – valgekriimuline.
- Topistel korrastada silmad, sarved, küüned jne

Lindude puhastamine

- Ettevaatlikult käsitseda
- Jälgida sulgede paigutust
- Sobivaim lehvikukujuline pintsel

Proovide võtmine

- Koguda proove mustusest
- Testida märkamatul alal
- Võrdlusala
- Dokumenteerida